

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2019

ΜΟΥΣΙΚΗ ΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΗΨΗ

1^η ΟΜΑΔΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ

A1 ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ

A1.1: γ

A1.2: α

A1.3: β

A1.4: ε

A1.5: α

A2 ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΡΥΘΜΙΚΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

A2.1: δ

A2.2: β

A2.3: β

A2.4: γ

A2.5: γ

A3 ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΣΥΓΧΟΡΔΙΑΚΗΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ

A3.1: α

A3.2: γ

A3.3: ε

A3.4: α

A3.5: β

A4 ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΣΥΓΧΟΡΔΙΑΚΗΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ

A4.1: β

A4.2: γ

A4.3: β

A4.4: α

A4.5: β

A5 ΑΣΚΗΣΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΧΡΟΙΩΝ

A5.1: γ

A5.2: γ

A5.3: δ

2^η ΟΜΑΔΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ

B1 ΠΕΝΤΕ ΑΠΛΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

B1.1: Επτανησιακή σχολή Τα πρώτα γνωστά δείγματα μουσικής της νεοελληνικής ιστορίας από επώνυμους συνθέτες προέρχονται, στα τέλη του 19ου αι., από τα Επτάνησα και ανήκουν στη λεγόμενη Επτανησιακή σχολή. Η μουσική τους είναι επηρεασμένη από την ιταλική μουσική του 19ου αι. και αποτελείται κυρίως από όπερες και τραγούδια. Σημαντικοί εκπρόσωποι της μουσικής αυτής ήταν ο **Νικόλαος Χαλκιόπουλος-Μάντζαρος** (συνθέτης του «Ελληνικού Εθνικού Ύμνου») και ο **Σπυρίδων Σαμάρας** (συνθέτης του «Ολυμπιακού Ύμνου»).

Επιπλέον στοιχεία από το Βιβλίο της Α΄ Λυκείου:

Επτανήσιοι είναι οι πρώτοι Έλληνες συνθέτες. Η μουσική τους είναι επηρεασμένη από την Ιταλική. Έγραψαν κυρίως όπερες σε ιταλικά πρότυπα και σε ιταλική γλώσσα. Ωστόσο, την πρώτη όπερα με ελληνικό λιμπρέτο, "Ο υποψήφιος βουλευτής", έγραψε ο **Σπύρος Ξύνδας**. **Ο Ξύνδας ανήκει στην "Επτανησιακή Σχολή"** μαζί με το συνθέτη του εθνικού μας ύμνου **Νικόλαο Μάντζαρη**. Ακολουθούν ο **Παύλος Καρρέρ** και ο **Γεώργιος και Ναπολέων Λαμπελέρ**. Την Επτανησιακή Σχολή κλείνουν οι **Σπύρος Σαμάρας**, συνθέτης του "Ολυμπιακού ύμνου", και ο **Διονύσιος Λαυράγκα**. Στο έργο του Λαυράγκα φαίνεται έντονα μια προσπάθεια δημιουργίας "ελληνικής" μουσικής. Είναι εξάλλου και ο δημιουργός του ελληνικού μελοδράματος.

B1.2: Η όπερα είναι ένα μουσικό δράμα στο οποίο συνδυάζεται η φωνητική και η οργανική μουσική με την ποίηση και τη θεατρική πράξη, τα σκηνικά και τις ενδυμασίες. Αρχικά δημιουργήθηκε στην Ιταλία ως τέχνη της αριστοκρατικής τάξης, από τον συνδυασμό των θεατρικών παραδόσεων της Αναγέννησης και των μουσικών πειραματισμών της Φλωρεντινής Καμεράτα".

Ο Κλαούντιο Μοντεβέρντι (Κρεμόνα 1567 - Βενετία 1643) ήταν τραγουδιστής, συνθέτης και μουσικός που έπαιζε βιόλα στην αυλή της Μάντουας. Στο πρόσωπό του, το δραματικό πνεύμα του Μπαρόκ βρίσκει τον αυθεντικό του εκπρόσωπο. **Σημαντικά έργα του είναι ο «Ορφέας» (1607), η «Αριάδνη» (1608) και η «Στέψη της Ποππαίας».**

Επιπλέον στοιχεία από το Βιβλίο της Β΄ Λυκείου:

Η όπερα είναι το δράμα που τραγουδιέται. Συνδυάζει τα μέσα της φωνητικής και της οργανικής μουσικής -σολίστες, σύνολα, χορωδίες, ορχήστρα, κάποιες φορές και μπαλέτο- με την ποίηση και το θέατρο, την ηθοποιία και την παντομίμα, τη σκηνογραφία και τα κοστούμια. Η όπερα αρχίζει συνήθως με ένα ορχηστρικό κομμάτι, την **εισαγωγή**

(ουβερτούρα}, το οποίο μπορεί να εισάγει μελωδίες από τις άριες που πρόκειται να ακουστούν. Μία όπερα μπορεί να περιέχει **σκηνές συνόλου** (τρίο, κουαρτέτα, κουϊντέτα κοκ).

B1.3: Νεοκλασικισμός: Κίνημα που εμφανίστηκε στην Ευρώπη και στην Αμερική στις αρχές του 20ού αιώνα, γύρω στα 1920. Πρόκειται για μια επιστροφή στις κλασικές αρχές σύνθεσης με μια αρχαϊκή απλότητα. Ο νεοκλασικισμός λειτουργεί ως γέφυρα ανάμεσα στον 20ο αιώνα και στο παρελθόν. Από την ατονικότητα του Σένπεργκ, οι συνθέτες επιχειρούν να φτάσουν στην τονικότητα του παρελθόντος με μια νέα αντίληψη (νεοτονικότητα).

Επιπλέον στοιχεία από το Βιβλίο της Α΄ Λυκείου: Οι συνθέτες του νεοκλασικισμού χρησιμοποιούν τις παλιές πολυφωνικές φόρμες: κοντσέρτο γκρόσο, σουίτα κ.ά., του Μπαρόκ, και ομοφωνικές φόρμες, συμφωνία, κοντσέρτο κ.ά. του κλασικισμού, με ένα άλλο νέο στιλ, π.χ. “Κοντσέρτο και Σουίτα με άλλο στιλ” του Μαξ Ρέγκερ, “Μοτσαρτιάνα” του Τσαϊκόφσκι, “Γρηγοριανό Κοντσέρτο για Βιολί” του Οτορίνο Ρεσπίγκι. Αυτό το άνοιγμα σε όλες τις εποχές και το πλήθος των πηγών, οδηγεί κάθε συνθέτη να δημιουργήσει ένα ιδιαίτερο, προσωπικό στιλ. Έτσι, στο κίνημα του νεοκλασικισμού εντάσσονται συνθέτες που το έργο τους βρίσκεται κοντά στον κλασικισμό, συνθέτες που χρησιμοποιούν και στοιχεία μιούζικαλ, τζαζ, Ποπ και φολκ, καθώς επίσης και συνθέτες, όπως ο Ερίκ Σατί (1866-1925).

B1.4: Ραγκ-τάιμ (Ragtime) Χορευτική, οργανική ή φωνητική μουσική, που γίνεται πολύ δημοφιλής γύρω στο 1910. Τα ragtime συνδυάζουν την αρμονία και τις φόρμες της ελαφράς ευρωπαϊκής μουσικής με τη χαρακτηριστική πολυφωνία της Αφρικής. Ράγκταϊμ ονομάζεται και το πιανιστικό στιλ που καθιερώθηκε γύρω στο 1870.

Επιπλέον στοιχεία από το Βιβλίο της Α΄ Λυκείου:

Ragtime (1880-αρχές 1900) Γύρω στα 1890 εμφανίζεται ένα είδος μουσικής που ονομάζεται «ράγκταϊμ» (ragtime) και βασιζόταν στις πιανιστικές φόρμες του 19ου αι. Συνδύαζε μια συγκοπτόμενη μελωδία με δέκατα έκτα, με τη φόρμα και την αίσθηση του ρυθμού μαρς (εμβατήριο). Ο πιο διάσημος μουσικός του ράγκταϊμ θεωρείται ο **Σκοτ Τζόπλιν** (Scott Joplin).

B1.5: Προγραμματική Μουσική Ενόργανη μουσικό που αφηγείται μια ιστορία. απεικονίζει λογοτεχνικές ιδέες ή αναπαριστά ζωγραφικές σκηνές. Συνθέτες και έργα: Musorgsky: Pictures at an Exhibition (Εικόνες από μια έκθεση), Saint-Saëns: Le carnaval des animaux (Το καρναβάλι των ζώων).

Β2 ΠΕΝΤΕ ΑΠΛΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ

Β2.1: Κλίμακα (Σκάλα) Είναι μια σειρά από μουσικούς ήχους/ φθόγγους που ο αριθμός τους ποικίλλει από κλίμακα σε κλίμακα.

Επιπλέον στοιχεία: Οι νότες κάθε μουσικής κλίμακας έχουν ένα συγκεκριμένο τρόπο διάταξης. Η διάταξη αναφέρεται κυρίως σε ηχητικές αποστάσεις, στις οποίες οφείλεται το μοναδικό άκουσμα κάθε κλίμακας. Διαφορετικές κλίμακες χρησιμοποιούνται από τους διάφορους λαούς. Υπάρχουν κλίμακες που εκφράζουν χαρά, λύπη, περηφάνια αυστηρότητα, μεγαλοπρέπεια, σεμνότητα κ.λπ.

Β2.2: Δωδεκαφθογγισμός: Τεχνική σύνθεσης, που δημιούργησε ο συνθέτης Ά. Σαίνμπεργκ: κάθε σύνθεση βασίζεται πάνω στην ελεύθερη χρήση των δώδεκα φθόγγων της χρωματικής κλίμακας. Όλες οι νότες είναι ισοδύναμες και καμία δε θεωρείται σημαντικότερη από κάποια άλλη.

Επιπλέον στοιχεία από το Βιβλίο της Α΄ Λυκείου:

Δωδεκαφθογγισμός - Σειραϊσμός Νέα τεχνική σύνθεσης, έρχεται σε ρήξη με τις παραδοσιακές αρχές σύνθεσης. Το δωδεκάφθογγο σύστημα χρησιμοποιεί τους δώδεκα φθόγγους της χρωματικής κλίμακας σε μια προκαθορισμένη σειρά, γι' αυτό παίρνει και το όνομα "Σειραϊσμός". Ο Σειραϊσμός χρησιμοποιεί σειρές από διάφορες παραμέτρους του ήχου, όπως π.χ. ύψος, διάρκεια, δυναμική κτλ. Ο δωδεκαφθογγισμός επεξεργάζεται μόνο την παράμετρο του ήχου ύψος.

Εκπρόσωποι του δωδεκαφθογγισμού: ο Άρνολντ Σένμπεργκ και οι μαθητές του, Άντον Βέμπερν, Άλμπαν Μπεργκ, Νίκος Σκαλκώτας, Πιερ Μπουλέζ, Λουτσιάνο Μπέριο κ.ά.

Β2.3: Συνήθως μια μπάντα σε στυλ «Ντίξιλαντ»(Dixieland) **περιλάμβανε ένα «μελωδικό τμήμα»** αποτελούσαν από τρομπέτα/κορνέτα, κλαρινέτο, τρομπόνι και περιστασιακά σαξόφωνο. **Το «ρυθμικό τμήμα»** περιλάμβανε μπάντζο, πιάνο, τύμπανα, μπάσο ή τούμπα. Η μουσική είχε ένα σταθερό, συχνά συγκοπτόμενο ρυθμό 4/4 και πολλές φορές έπαιζαν τρίηχα.

Επιπλέον στοιχεία: Η ονομασία του είδους αυτού προέρχεται από την «Original Dixieland Jazz Band», ένα συγκρότημα από τη Νέα Ορλεάνη που το 1917 έκανε την πρώτη ηχογράφιση μουσικής τζαζ.

Β2.4: Τα δύο βασικά στοιχεία της ινδικής μουσικής είναι: η ράγκα (raga) και το τάλα (tala): **Η ράγκα** είναι το σύστημα που περιλαμβάνει όλα τα μελωδικά στοιχεία μιας σύνθεσης. **Ο όρος τάλα** αναφέρεται σε όλα τα ρυθμικά στοιχεία μιας σύνθεσης και περιγράφει τόσο το κάθε ρυθμικό μέτρο, όσο και τις αλληλουχίες ρυθμικών μέτρων πάνω στις οποίες χτίζεται ένα μουσικό έργο. Συνήθως αποτελείται από 6 έως 16 χτύπους το καθένα.

B2.5: Ροντό. Μορφή σύνθεσης στην οποία το θέμα Α επαναλαμβάνεται, ενώ μεταξύ των επαναλήψεων παρεμβάλλονται τα ενδιάμεσα επεισόδια. Ο πιο κοινός τύπος της μορφής αυτής είναι Α Β Α ΓΑ ΔΑ κ.λπ.

3^η ΟΜΑΔΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ

Γ1 ΑΣΚΗΣΗ ΚΛΑΣΙΚΗΣ ΑΡΜΟΝΙΑΣ

Μετατροπική Αρμονική Αλυσίδα

i 2 vi 2 V₅ Sol+ i 2 V₅ Fa- i 2

4 V₅ Mi+ I 6 II₅ Dd Sol- V 7 vi V₂/iv iv⁶ ₅Ger. I Reb+ V⁶ ₅ I /II⁶ Nap. Do-

7 V 7 i 4 3# 2 3

Γ2 ΑΣΚΗΣΗ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ – ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΑΠΟΣΜΑΣΜΑΤΟΣ

Γ2.1: ΣΙ- , Ρε+

Γ2.2: 1-4

Γ2.3: Εμφάνιση του θέματος σε διαφορετικές ομάδες οργάνων της ορχήστρας, χρήση διαφόρων χρωματισμών, ρυθμική επιτάχυνση, μεταφορά του θέματος σε διαφορετικές κλίμακες.

Γ2.4: Καλαματιανός ρυθμός

Γ2.5: Οστινάτο

Γ2.6: 5-8m

4^η ΟΜΑΔΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ

Δ1 ΤΕΣΣΕΡΑ ΑΠΛΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Δ2.1: Οι **συνθετητές (synthesizers)** δίνουν στο συνθέτη τη δυνατότητα να δημιουργήσει τους δικούς του ήχους επεμβαίνοντας στο ύψος, τη διάρκεια, τη χροιά, τη δυναμική και το ρυθμό του κάθε ήχου. Πλέον ο ηλεκτρονικός ήχος μπορεί να αποτελεί μέρος της ορχήστρας ή να συνθέσει ένα κονσόρτο για συνθεσάιζερ ή κασετόφωνο και ορχήστρα.

Δ2.2: **Συγκεκριμένη μουσική (musique concrete)** Τον όρο χρησιμοποίησε ο συνθέτης Πιερ Σεφέρ το 1948. Ήχοι της φύσης, ακόμη και θόρυβοι ηχογραφούνται σε μαγνητοταινία και αποτελούν το υλικό της επεξεργασίας (αναπαραγωγή της εγγραφής σε διαφορετικές ταχύτητες, διαφορετικά ύψη, διαφορετική ρυθμική αγωγή κ.ά.) σε στούντιο, θα συνδυαστούν, και θα αποτελέσουν ένα έργο. Πολλές φορές συνδυάζονται οι ήχοι από μαγνητοταινίες με συμβατικά όργανα ή και την ορχήστρα. **Εκπρόσωποι:** Πιερ Σεφέρ, Πιερ Ανρί κ.ά.

Δ2.3: Η μουσική **«Χάουζ» (House)** είναι ηλεκτρονική χορευτική μουσική που εμφανίζεται στα μέσα της δεκαετίας του '80. Έχει επηρεαστεί από τη σόουλ, τη φανκ και το χορευτικό στυλ της ντίσκο.

Η **«Τέκνο» (Techno)** είναι η ηλεκτρονική μουσική του τέλους της δεκαετίας του '80. Στη δεκαετία του '90 εξελίχθηκε στη μουσική «Τρανς» (Trance). Χαρακτηριστικό της είναι ο γρήγορος ρυθμός, οι επαναλαμβανόμενες μουσικές φράσεις και μια μουσική φόρμα που «χτίζεται» σε όλη τη διάρκεια ενός κομματιού. Καλλιτέχνης είναι πλέον ο ντι τζέϊ (DJ) και τις περισσότερες φορές το τραγούδι φτιάχνεται μέσω υπολογιστή.

Δ2.4: **Ηλεκτρονική μουσική** Είναι η μουσική που χρησιμοποιεί ηλεκτρονικά μέσα για τη δημιουργία ήχου.

Επιπλέον στοιχεία:

Αρχικά (το 1951), η μουσική που χαρακτηρίζεται ως ηλεκτρονική, παράγεται από τα ηλεκτρομαγνητικά κύματα γεννητριών μέσω ενός μεγαφώνου. Αργότερα (το 1952), οι ηλεκτρονικοί ήχοι παράγονται από υπολογιστές, τους οποίους από το 1961 αντικατέστησαν οι συνθετητές. Τέλος, η ηλεκτρονική μουσική συνδυάστηκε με τη σειραϊκή και έχει επίσης χρησιμοποιηθεί και στην έντεχνη λαϊκή και pop μουσική. Πολλοί συνθέτες τα τελευταία χρόνια συνδυάζοντας σύγχρονους υπολογιστές με ακτίνες λέιζερ δημιουργούν τα "πολύτεχνα" (Ιάnnης Ξενάκης): Ένα θέαμα – ακρόαμα: τα πολύτεχνα συνδυάζονται και με την τεχνική του "κολλάζ" (collage).

Εκπρόσωποι: Καρλχάιντς Στοκχάουζεν, Πιερ Μπουλέζ, Μίλτον Μπάμπιτ, Εντγκάρ Βαρέζ κ.ά.

Δ2 ΤΕΣΣΕΡΑ ΑΠΛΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Δ2.1: Η επινόηση του νέου γραφικού συστήματος από τρεις διδασκάλους (τους Χρύσανθο, αρχιεπίσκοπο Δυρραχίου, Γρηγόριο Πρωτοψάλτη και Χορμούζιο Χαρτοφύλακα 1814), και **η χρήση μουσικής τυπογραφίας** (1820).

Δ2.2:

α. Πρώτη μεγάλη άνθηση, που κορυφώνεται την εποχή των Παλαιολόγων (13ο - 15ο αιώνα) και ως τα τέλη του 16ου αιώνα.

β. Δεύτερη άνθηση (1650 - 1720), που είναι η πρώτη και η κυριότερη μέσα στην Τουρκοκρατία.

γ. Τρίτη άνθηση (1770 -1820), που συμπίπτει με τη γενικότερη αναδιοργάνωση του Ελληνισμού από την Επανάσταση.

Δ2.3: Ο εννεάσημος (εννιάσημος) ρυθμός (π.χ. αντικρυστός, ζειμπέκικος), αποτελείται από έναν τρίσημο σε διάφορες θέσεις και συμπληρώνεται με δίσημους. Συναντιέται στα Δωδεκάνησα, τη Σκιάθο, τη Σαμοθράκη την Κύπρο και σε άλλα νησιά καθώς επίσης και στον Πόντο. Τα χορευτικά δημοτικά τραγούδια της ηπειρωτικής Ελλάδας σπάνια χρησιμοποιούν το μέτρο αυτό.

Δ2.4: Τα ελληνικά παραδοσιακά όργανα χρησιμοποιούνται σε διάφορους συνδυασμούς, που με τον καιρό καθιερώθηκαν ως οργανικά συγκροτήματα (ζυγίες και κομπανίες).

Η ζυγιά είναι ένα σύνολο δύο ή τριών οργάνων, από τα οποία ένα ή δύο είναι μελωδικά και ένα ρυθμικό. Συνήθως αποτελείται από όργανα που φτιάχνει ο ίδιος ο μουσικός. Τα όργανα αυτά είναι ιδανικά για ανοιχτούς χώρους, καθώς έχουν κατά κανόνα οξύ και διαπεραστικό ηχόχρωμα.

Οι πιο χαρακτηριστικές ζυγίες είναι:

Γκάντα-Νταχαρές Παίζεται στη Μακεδονία. Η γκάντα παίζει τη μελωδία και ο νταχαρές τη ρυθμική συνοδεία.

Τσαμπούνα-Τουμπί Παίζεται στις Κυκλάδες και στα νησιά του ανατολικού Αιγαίου (Χίος-Ικαρία κ.α.). Η τσαμπούνα παίζει τη μελωδία και το τουμπί τη ρυθμική συνοδεία.

Ζουρνάδες-Νταούλι Τη συναντάμε χαρακτηριστικά στην ηπειρωτική Ελλάδα, με τον ένα ζουρνά να παίζει τη μελωδία και τον άλλο να κρατά το ίσο.

Λύρα-Νταούλι Παίζεται κυρίως στη βόρειο Ελλάδα, από τους πρόσφυγες της Ανατολικής Θράκης. Είναι συνδεδεμένη με πανάρχαια δρώμενα, όπως τα αναστενάρια.

Λύρα-Τουμπί στα νησιά του Αιγαίου και την ανατολική Κρήτη.

Λύρα-Λαγούτο (Λαούτο) Τη συναντάμε κυρίως στην Κρήτη και τα Δωδεκάνησα (Κάσος-Κάρπαθος). Το λαγούτο μπήκε στη ζυγιά στις αρχές του 20ου αιώνα.

Βιολί-Λαγούτο Η πιο χαρακτηριστική ζυγιά της νησιώτικης Ελλάδας

Βιολί-Λαγούτο-Σαντούρι Παίζεται στη θαλασσινή Ελλάδα. Το σαντούρι παίζει μελωδικά αλλά και συνοδευτικά μέρη. Χρησιμοποιήθηκε ευρύτερα μετά τη μικρασιατική καταστροφή.

*** Οι ενδεικτικές απαντήσεις που δίνονται παραπάνω, προέρχονται από τα βιβλία της Α΄ - Β΄ - Γ΄ Γυμνασίου καθώς και της Α΄ Λυκείου:**

- 1) ΜΟΥΣΙΚΗ Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ, Νοέμβριος 2011, ISBN:978-960-06-2291-1
- 2) ΜΟΥΣΙΚΗ Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ, ISBN:978-960-06-2228-7
- 3) ΜΟΥΣΙΚΗ Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ, ISBN:978-960-06-2231-7
- 4) ΜΟΥΣΙΚΗ Α΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ, ISBN:978-960-06-4429-6

***Τα επιπλέον στοιχεία και οι αναφορές στις ενδεικτικές απαντήσεις δεν είναι απαραίτητο να ληφθούν υπόψιν ως προς την πληρότητα της απάντησης, εφόσον οι ερωτήσεις αυτές έχουν απαντηθεί με βάση κάποιο άλλο βιβλίο. Αναφέρονται κυρίως για εκπαιδευτικούς λόγους καθώς και για την περίπτωση όπου η απάντηση για την ίδια ερώτηση, έχει προκύψει από την ανάγνωση των παραπάνω του ενός βιβλίων του Γυμνασίου ή Λυκείου.**

Νίκος Τσιάντας